

Sygn. akt IV U 155/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 lipca 2021 roku w Sieradzu

odwołania Z. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 17 lutego 2021 r. Nr (...)

w sprawie Z. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury od 1 stycznia 2021 roku.

Sygn. akt IV U 155/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 17.02.2021r. ((...)), ZUS II Oddział w Ł. przeliczył Z. J. emeryturę, nie podejmując wypłaty świadczenia z uwagi na możliwość wyboru przez w/w świadczenia korzystniejszego, tj. wypłacanego przez WBE bądź ustalonego przez ZUS niniejszą decyzją.

Nie podzielając powyższej decyzji w/w złożył odwołanie, poddając pod wątpliwość wstrzymanie wypłaty przyznanej przez ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wnosił o oddalenie odwołania. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wywodził, że odwołujący posiada uprawnienia do emerytury wojskowej przyznanej na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, wobec czego zaskarżoną decyzją ZUS nie podjął wypłaty świadczenia z ZUS.

Sąd Okręgowy ustalił:

Z. J., ur. (...)

W okresie od 1.09.1972 – 15.09.1973, Z. J. był zatrudniony w pełnym w wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) woj. (...) jako mechanik samochodowy (**zaświadczenie k. 19/akta WBE**).

Odbywał zawodową służbę wojskową od 17.09.1973., z której został zwolniony 31.05.2004r. (**odpis z przebiegu służby wojskowej k. 1, wyciąg z decyzji Nr (...) k. 8/akta WBE**).

Do wysługi lat, od której uzależniona jest wysokość uposażenia wg. stopnia wojskowego zaliczono okres pracy cywilnej w wymiarze 1 rok, 16 dni; początek wysługi liczy się od 1.09.1972r. (**wyciąg z rozkazu dziennego nr 225 k. 9/akta WBE**).

Decyzją Wojskowego Biura Emerytalnego z 24.06.2004r., w oparciu o przepisy ustawy z 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002r., Nr 11 poz. 108), ustalono Z. J. prawo do emerytury od 1.06.2004r. Procentowy wymiar emerytury ograniczono do 75%. Na powyższy wymiar świadczenia składa się 80,73% z tytułu 30 lat wysługi emerytalnej. Do wysługi emerytalnej uwzględniono okresy od 17.09.1973 – 31.05.2004. , tj. 30 -8-14 dni. Wypłata świadczenia została zawieszona do dnia 31.05.2005r. na podstawie art. 41 ust. 2 ustawy (**decyzja k. 17, wysługa emerytalna k. 15/akta WBE**).

W dniu 8.07.2004r., do WBE wpłynął wniosek Z. J. o uaktualnienie wysługi lat (**wniosek k. 20/akta WBE**).

Do wysługi lat doliczono okres od 1.09.1972 – 15.09.1973, tj. 1-0-15 dni (**k. 21/akta WBE**).

Decyzją WBE przeliczono Z. J. wysokość emerytury wojskowej, procentowy wymiar świadczenia wyniósł 75%. Doliczono zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...); zawieszając wypłatę świadczenia do 31.05.2005r. (**decyzja k. 23/akta WBE**).

Decyzją z 17.05.2005r., podjęto wypłatę emerytury wojskowej od 1.06.2005r.; procentowy wymiar emerytury nadal ograniczono do 75%; na powyższy wymiar składa się 83,33% z tytułu 31 lat wysługi emerytalnej (**decyzja k. 25/akta WBE**).

Od 13.03.2008 – 31.10.2013, Z. J. był zatrudniony w (...) w S. w charakterze egzaminatora w oparciu o umowę o pracę (**zaświadczenie k. 49/akta (...)**).

Kolejnymi decyzjami dokonano waloryzacji emerytury wojskowej. Procentowy wymiar przysługującej emerytury nadal wynosił 75% (**decyzje k. 51, 52, 56, 62, 65/akta WBE**).

W dniu 25.01.2021r., Z. J. złożył w ZUS wniosek o emeryturę powszechną (**wniosek/akta ZUS**).

Decyzją z 1.02.2021r., ZUS odmówił Z. J. ustalenia kapitału początkowego, ponieważ nie udowodnił okresów składkowych przed 1.01.1999r. (**decyzja k. 1/akta kapitałowe**).

Decyzją z 3.02.2021r., ZUS przyznał Z. J. emeryturę od 1.01.2021r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, informując o możliwości podjęcia wypłaty świadczenia w przypadku złożenia oświadczenia o wyborze świadczenia z ZUS (**decyzja k. 5/akta ZUS**).

W dniu 10.02.2021r., Z. J. złożył w ZUS wniosek o ponowne obliczenie emerytury, załączając świadectwo pracy z okresu zatrudnienia w (...) Oddział Ł. od 31.08.1972 – 15.09.1973 oraz odpis przebiegu służby wojskowej z akt personalnych żołnierza (**k. 7 - 9/akta ZUS**).

Decyzją z 16.02.2021r., ZUS ustalił Z. J. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r. w wysokości 9.883,61zł. Do obliczenia pw kp oraz obliczenia wwpw tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1972 – 31.12.1981; wwpw wyniósł 6,59% Do ustalenia wartości kp uwzględniono okresy składkowe w wymiarze 1 roku i 16 dni (**decyzja z załącznikiem k. 2 – 4/akta kapitałowe**).

Decyzją z 17.02.2021r. ((...)), ZUS II Oddział w Ł. przeliczył Z. J. emeryturę, nie podejmując wypłaty świadczenia z uwagi na możliwość wyboru przez w/w świadczenia korzystniejszego, tj. wypłacanego przez WBE bądź ustalonego przez ZUS niniejszą decyzją (**k. 10/akta ZUS**).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS i w aktach emerytalnych WBE. Dowody te nie budziły zastrzeżeń i zostały uznane przez Sąd w całości

za wiarygodne. Stan faktyczny był przy tym bezsporny, spór koncentrował się natomiast na interpretacji przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 15zsz pkt 2 ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568 i 695), w brzmieniu, określonym ustawą z dnia 14 maja 2020r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U.2020.875), z uwagi na okoliczność, że postępowanie dowodowe w całości zostało przeprowadzone w oparciu o dokumenty zawarte w aktach organu rentowego, aktach nadesłanych przez WBE, zaistniały przesłanki do wydania w sprawie wyroku na posiedzeniu niejawnym.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze zm.), świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Odwołujący ma przyznane prawo do emerytury wojskowej od 1.06.2004 r. oraz nabył prawo do emerytury z systemu powszechnego, z uwagi na podjęcie zatrudnienia po przejściu na emeryturę wojskową. Na mocy skarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczył odwołującemu się emeryturę na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, przy czym powołując się na treść ww. przepisów oraz wymienione okoliczności dokonał zawieszenia wypłaty świadczenia z uwagi na pobieranie przez odwołującego emerytury wojskowej, a więc zbieg świadczeń przy możliwości pobierania tylko jednego z nich.

Stanowisko organu rentowego jest zbieżne z zasadami wynikającymi z treści ww. przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którymi w przypadku osób uprawnionych do emerytury z ubezpieczenia społecznego w zbiegu z prawem do świadczeń przewidzianych odrębnych w przepisach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego tzw. służb mundurowych wymienionych w art. 95 ust. 2 tej ustawy wypłaca się wyłącznie jedno z tych świadczeń. Stanowisko to jest wyrażone wprost zarówno w treści ust. 1 powołanego wyżej przepisu, jak i ugruntowane w orzecznictwie. Nie ma zatem wątpliwości, że z treści art. 95 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej wynika zasada prawa ubezpieczeniowego, zakładająca prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie, jak również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o

zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8,05.2012r., II UK 237/1;

wyrok SA w Krakowie z 13.07.2016r., III AUa 1254/15). Możliwość nabycia obu rodzajów tych świadczeń, tj. przewidzianych na tle odrębnych systemów zabezpieczeń społecznych, nie jest równoznaczna z możliwością ich wspólnej wypłaty (por. wyrok SA w Krakowie z 8.07.2014r., III AUa 1542/13). Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

W orzecznictwie pojawia się jednak możliwość stosowania wyjątków od powyższej zasady.

W wyroku z 24 stycznia 2019r. (I UK 426/17), wydanym w stanie faktycznym i prawnym zbliżonym do okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy analizował sytuację żołnierzy zawodowych powołanych do służby wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999r. oraz tych, którzy podjęli służbę po dniu 1 stycznia 1999r., zgodnie z rozróżnieniem dokonany przez ustawodawcę na tle przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, w kontekście ich uprawnień emerytalnych oraz przez pryzmat zachowania konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy wskazał, że nie wszyscy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby – przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75%

(art. 18 ust. 1) – „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4). W opisanych uwarunkowaniach emeryt wojskowy pozostaje w sytuacji identycznej jak żołnierz, który rozpoczął służbę po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. – jego emerytura jest obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny.

Z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP – jak wskazuje dalej Sąd Najwyższy – wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium zróżnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu zróżnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych. Kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r., to brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości

obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał przy tym, że wspomniane wyżej „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego (por. wyrok SN z 24.01.2019r., I UK 426/17).

Sąd Okręgowy podziela powyższe stanowisko w całości uznając, że przyjęta przez Sąd Najwyższy interpretacja art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w zakresie sformułowania „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” ma zastosowanie w niniejszej sprawie. Zważyć należy, że okoliczności faktyczne i prawne sprawy, w której orzekł Sąd Najwyższy, oraz sprawy niniejszej, są niemal tożsame. W sprawie tej skarżący nabył uprawnienia do emerytury wojskowej po 23 latach służby, następnie złożył wniosek o doliczenie do wysługi emerytalnej stażu pracy podjętej po przejściu na emeryturę wojskową, w wyniku czego przysługująca mu emerytura osiągnęła maksymalną wartość 75% podstawy wymiaru. Jednocześnie organ rentowy odmówił mu wypłaty emerytury przyznanej z systemu powszechnego z uwagi na zbieg świadczeń. Podobna sytuacja miała miejsce w sprawie niniejszej. Niewątpliwie odwołujący Z. J. poprzez zatrudnienie na podstawie umowy o pracę po przejściu na emeryturę wojskową, osiągnął maksymalną wartość wojskowego świadczenia emerytalnego wynoszącą 75% podstawy wymiaru, a zatem jedynie w oparciu o zasady obliczania tej emerytury określone w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i wynikające z niej ograniczenia nie ma możliwości podwyższenia tego świadczenia, mimo „wypracowania” przez odwołującego dodatkowego okresu składkowego. W sytuacji niniejszej sprawy okres ten miał jednak charakter „ponadwymiarowy” w tym sensie, że z uwagi na osiągnięcie przez odwołującego maksymalnej podstawy wymiaru emerytury wojskowej przewidzianej przepisami ww. ustawy pozostała część „cywilnego” stażu emerytalnego nie mogła zostać uwzględniona w algorytmie obliczania emerytury wojskowej. Dodać także należy iż zaliczone do wysługi emerytalnej okresy składkowe w wymiarze 1 rok i 15 dni, pozostawały bez wpływu na procentowy wskaźnik podstawy wymiaru, bowiem sam okres zawodowej służby wojskowej dawał wskaźnik ponad ustawowe 75%. Natomiast okresy składkowe po przejściu na emeryturę wojskową nie mogły zwiększyć wysokości emerytury wojskowej, z uwagi na osiągnięcie przez odwołującego maksymalnej podstawy wymiaru emerytury wojskowej 75%.

Wobec powyższych faktów oraz w świetle prezentowanej interpretacji art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, Sąd Okręgowy uznał za dopuszczalne pobieranie przez odwołującego równoległe dwóch świadczeń – zarówno emerytury wojskowej, jak i emerytury powszechnej.

W związku z tym zaskarżona decyzja podlegała zmianie, o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c.